
OFFERYNNAU STATUDOL CYMRU

2012 No. 531

**Rheoliadau Gweithdrefnau a Ffioedd
Tribiwnlys Eiddo Preswyl (Cymru) 2012**

RHAN 1

CYFFREDINOL

Enwi, cychwyn a chymhwyso

1.—(1) Enw'r Rheoliadau hyn yw Rheoliadau Gweithdrefnau a Ffioedd Tribiwnlys Eiddo Preswyl (Cymru) 2012. Deuant i rym ar 21 Mawrth 2012.

(2) Mae'r Rheoliadau hyn yn gymwys i achosion gerbron tribiwnlysoedd eiddo preswyl ar gyfer penderfynu ceisiadau mewn perthynas â mangreoedd yng Nghymru.

Dehongli

2. Yn y Rheoliadau hyn—

mae i “annedd” yr un ystyr a roddir i “dwelling” yn adran 322 o Ddeddf 1985;

ystyr “ATLI” (“LHA”) yw awdurdod tai lleol⁽¹⁾;

ystyr “cais” (“application”) yw cais neu apêl i dribiwnlys o dan—

(a) Deddf 2004;

(b) Rhan 9 o Ddeddf 1985; neu

(c) Deddf 1983 (gan gynnwys unrhyw gais a wneir yn dilyn trosglwyddo unrhyw fater yn codi o gais a wnaed i'r llys o dan y Ddeddf honno),

ac y mae i “ceisydd” (“applicant”) ystyr cyfatebol;

ystyr “cais awdurdodi GRHI” (“IMO authorisation application”) yw cais am awdurdodiad i wneud gorchymyn rheoli interim o dan adran 102(4) neu (7) o Ddeddf 2004⁽²⁾;

mae i “cartref symudol” yr un ystyr a roddir i “mobile home” yn adran 5(1) o Ddeddf 1983;

ystyr “cymdeithas preswylwyr gymwys” (“qualifying residents' association”) yw cymdeithas sy'n bodloni'r gofynion a bennir yn Rhan 1 o Atodlen 1 i Ddeddf 1983;

ystyr “cynhadledd rheoli achos” (“case management conference”) yw adolygiad cyn treial neu unrhyw gyfarfod arall a gynhelir gan dribiwnlys i'r diben o reoli'r achos mewn perthynas â chais;

ystyr “datganiad o resymau” (“statement of reasons”) yw datganiad o resymau a baratowyd gan yr ATLI o dan adran 8 o Ddeddf 2004 (rhesymau dros benderfyniad i gymryd camau gofodi);

(1) Ar gyfer ystyr “local housing authority” gweler adran 261(4) o Ddeddf 2004.

(2) Ar gyfer ystyr “interim management order” gweler adran 101(3) o Ddeddf 2004.

ystyr “Deddf 1983” (“*the 1983 Act*”) yw Deddf Cartrefi Symudol 1983(3);

ystyr “Deddf 1985” (“*the 1985 Act*”) yw Deddf Tai 1985(4);

ystyr “Deddf 2004” (“*the 2004 Act*”) yw Deddf Tai 2004;

ystyr “GRhAG” yw gorchymyn rheoli annedd gwag ac mae iddo yr un ystyr a roddir i “EDMO” yn adran 132 o Ddeddf 2004;

mae i “llain” yr un ystyr a roddir i “pitch” ym Mhennod 1 o Ran 1 o Atodlen 1 i Ddeddf 1983;

ystyr “mangre” (“*premises*”) yw—

- mewn unrhyw gais ac eithrio cais a wneir o dan Ddeddf 1983, yr annedd y mae'r cais yn ymwneud â hi neu'r adeilad y mae'n ymwneud ag ef; a
- mewn unrhyw gais a wneir o dan Ddeddf 1983, y llain, y safle a ddiogelir neu'r cartref symudol y mae'r cais yn ymwneud ag ef;

ystyr “meddiannydd” (“*occupier*”), mewn perthynas â chais a wneir o dan Ddeddf 1983, yw'r person sydd â hawl i leoli'r cartref symudol ar dir sy'n ffurfio rhan o'r safle a ddiogelir, ac i feddiannu'r cartref symudol fel unig neu brif breswylfa'r person hwnnw, o dan gyfundeb y mae Deddf 1983 yn gymwys iddo;

mae i “perchennog safle” mewn perthynas â safle a ddiogelir, yr un ystyr a roddir i “owner” yn adran 5(1) o Ddeddf 1983;

ystyr “person â buddiant” (“*interested person*”) mewn perthynas â chais penodol yw—

- person, ac eithrio'r ceisydd, a fyddai wedi bod â hawl o dan Ddeddf 2004 neu Ddeddf 1985 (yn ôl fel y digwydd) i wneud y cais;
- person y mae'n rhaid i'r ceisydd roi hysbysiad o'r cais iddo yn unol â darpariaethau canlynol Deddf 2004—
 - paragraff 11(2) o Atodlen 1; neu
 - paragraff 14(2) o Atodlen 3;
- person y mae'n rhaid i'r tribiwnlys roi cyfle iddo gael ei glywed yn unol â'r darpariaethau canlynol—
 - adran 34(4) o Ddeddf 2004; neu
 - adran 317(2) o Ddeddf 1985;
- ac eithrio mewn perthynas â chais a wneir o dan Ddeddf 1983, yr Awdurdod Tai Lleol pan nad yw'n barti i'r cais;
- y person y mae'r meddiannydd yn dymuno gwerthu neu roi cartref symudol iddo o dan baragraffau 8 neu 9 o Bennod 2 o Ran 1 o Atodlen 1 i Ddeddf 1983; ac
- cymdeithas preswylwyr gymwys;

mae i “safle a ddiogelir” yr un ystyr a roddir i “protected site” yn adran 5(1) o Ddeddf 1983;

ystyr “tribiwnlys” (“*tribunal*”) yw tribiwnlys eiddo preswyl(5), ac ystyr “y tribiwnlys” (“*the tribunal*”) mewn perthynas â chais yw'r tribiwnlys sydd i benderfynu'r cais;

(3) Mae Deddf 1983 yn amgylfred Cymru, Lloegr a'r Alban, a diwygiwyd hi'n sylweddol o ran Cymru a Lloegr gan adrannau 206-208 o Ddeddf Tai 2004; ac o ran Cymru gan Orchymyn Deddf Cartrefi Symudol 1983 (Diwygio Atodlen 1) (Cymru) 2007 (O.S. 2007/3151) a Gorchymyn Deddf Cartrefi Symudol 1983 (Awdurdodaeth Tribiwnlysoedd Eiddo Preswyl) (Cymru) 2012 (O.S. 2012/899 (W.119)) ac o ran Lloegr gan Orchymyn Deddf Cartrefi Symudol 1983 (Awdurdodaeth Tribiwnlysoedd Eiddo Preswyl) (Lloegr) 2011 (O.S. 2011/1005), Gorchymyn Deddf Tai ac Adfywio 2008 (Diwygiadau Canlyniadol i Ddeddf Cartrefi Symudol 1983) 2011 (O.S. 2011/1004), a Gorchymyn Deddf Cartrefi Symudol 1983 (Diwygio Atodlen 1) (Lloegr) 2006 (O.S. 2006/1755) a Gorchymyn Deddf Cartrefi Symudol 1983 (Diwygio Atodlen 1 a Diwygiadau Canlyniadol) (Lloegr) 2011 (O.S. 2011/1003).

(4) 1985 p.68.

(5) Drwy adran 229 o Ddeddf Tai 2004 (p.34) mae unrhyw awdurdodaeth tribiwnlys eiddo preswyl drwy neu o dan unrhyw ddeddfiad yn arferadwy gan bwyllgor asesu rhenti a gyfansoddwyd yn unol ag Atodlen 10 i Ddeddf Rhenti 1977 (p.42).

mae i "tŷ annedd" yr un ystyr a roddir i "dwelling-house" yn adran 183 o Ddeddf 1985; ac ystyr "yr ymatebydd" ("*the respondent*"), mewn perthynas â phob cais y mae paragraff yn yr Atodlen i'r Rheoliadau hyn yn gymwys iddo, yw'r person neu'r personau, neu un o'r personau, a bennir yn is-baragraff (3) o'r paragraff hwnnw.

RHAN 2

GWEITHDREFNAU TRIBIWNLYS EIDDO PRESWYL

Y prif amcan a dyletswydd y partïon i gydweithredu â'r tribiwnlys

3.—(1) Pan fo tribiwnlys—

- (a) yn arfer unrhyw bŵer o dan y Rheoliadau hyn; neu
- (b) yn dehongli unrhyw reoliad,

rhaid i'r tribiwnlys geisio rhoi effaith i'r prif amcan o ymdrin yn deg a chyfiawn â'r ceisiadau sydd i'w penderfynu ganddo.

(2) Mae ymdrin yn deg a chyfiawn â chais yn cynnwys—

- (a) ymdrin â'r cais mewn ffyrdd sy'n gymesur â chymhlethdod y materion sy'n codi ynddo ac ag adnoddau'r partïon;
- (b) sicrhau, hyd y bo'n ymarferol, fod y partïon ar yr un gwastad â'i gilydd o safbwynt y weithdrefn ac y gallant gymryd rhan gyflawn yn yr achos;
- (c) cynorthwyo unrhyw barti gyda chyflwyno achos y parti hwnnw heb argymell pa lwybr y dylai'r parti hwnnw ei ddilyn;
- (ch) defnyddio arbenigedd neilltuol y tribiwnlys yn effeithiol; a
- (d) osgoi oedi, i'r graddau y mae hynny'n gydnaws â rhoi ystyriaeth briodol i'r materion dan sylw.

(3) Rhaid i'r partïon—

- (a) cynorthwyo'r tribiwnlys i hyrwyddo'r prif amcan; a
- (b) cydweithredu â'r tribiwnlys yn gyffredinol.

Gofyn am estyn yr amser a ganiateir ar gyfer gwneud cais

4.—(1) Mae'r rheoliad hwn yn gymwys pan fo person yn gofyn i dribiwnlys am ganiatâd i wneud cais ar ôl diwedd y cyfnod a bennir yn Neddf 2004 neu Ddeddf 1983 fel y cyfnod mae'n rhaid gwneud y cais oddi mewn iddo.

(2) Yn achos cais am estyniad y mae'r rheoliad hwn yn gymwys iddo, rhaid—

- (a) gwneud y cais am estyniad mewn ysgrifen;
- (b) rhoi'r rhesymau pam na wnaed y cais cyn diwedd y cyfnod hwnnw ac esbonio unrhyw oedi pellach a ddigwyddodd ers hynny;
- (c) cynnwys datganiad bod y person sy'n gwneud y cais am estyniad yn credu bod yr holl ffeithiau a fynegir yn y cais am estyniad yn wir; ac
- (ch) dyddio a llofnodi'r cais am estyniad.

(3) Pan wneir cais am estyniad fel y crybwyllir ym mharagraff (1), rhaid i'r ceisydd ar yr un pryd anfon at y tribiwnlys y cais cyflawn y gofynnir am yr estyniad mewn perthynas ag ef.

(4) Caiff aelod cymwysedig unigol o'r panel⁽⁶⁾ ganiatáu neu wrthod cais am estyniad a wneir o dan baragraff (1).

Terfyn ar nifer y lleiniau, cartrefi symudol neu gyfeiriadau mewn cais unigol o dan Ddeddf 1983

5.—(1) Pan fo cais i dribiwnlys ar gyfer penderfynu unrhyw gwestiwn sy'n codi o dan Ddeddf 1983 yn ymwneud â mwy nag un llain neu gartref symudol, ni chaiff y cais gyfeirio at fwy nag un ddarpariaeth o Ddeddf 1983.

(2) Ni chaiff cais, a wneir i dribiwnlys ar gyfer penderfynu unrhyw gwestiwn sy'n codi o dan Ddeddf 1983, ymwneud â mwy nag 20 o leiniau neu gartrefi symudol.

Manylion cais

6.—(1) Rhaid i gais fod mewn ysgrifen, a rhaid iddo gynnwys y manylion canlynol—

- (a) enw a chyfeiriad y ceisydd;
- (b) enw a chyfeiriad yr ymatebydd, os yw'r manylion hynny'n hysbys i'r ceisydd, neu, os nad ydynt yn hysbys, disgrifiad o gysylltiad yr ymatebydd â'r fangre;
- (c) cyfeiriad y fangre;
- (ch) cysylltiad y ceisydd â'r fangre;
- (d) rhesymau'r ceisydd dros wneud y cais, gan gynnwys pa rwymedi a geisir;
- (dd) os ydynt yn hysbys i'r ceisydd, enw a chyfeiriad unrhyw berson â buddiant;
- (e) datganiad bod y ceisydd yn credu bod y ffeithiau a fynegir yn y cais yn wir;
- (f) llofnod y ceisydd a'r dyddiad; ac
- (ff) mewn perthynas â phob cais y mae paragraff yn yr Atodlen i'r Rheoliadau hyn yn gymwys iddo, y dogfennau a bennir yn is-baragraff (2) o'r paragraff hwnnw.

(2) Ceir hepgor unrhyw rai o'r gofynion ym mharagraff (1) neu eu lliniaru os bodlonir y tribiwnlys—

- (a) bod y manylion a'r dogfennau a gynhwysir gyda chais yn ddigonol i ddangos bod y cais yn un y caniateir ei wneud i dribiwnlys; a
- (b) na fyddid yn rhagfarnu, neu nad yw'n debygol y byddid yn rhagfarnu, unrhyw barti i'r cais o ganlyniad i hepgor neu liniaru felly.

(3) Caiff aelod cymwysedig unigol o'r panel arfer y pŵer a roddir gan baragraff (2).

Ceisiadau yn dilyn trosglwyddo cais a wnaed o dan Ddeddf 1983 o'r llys i dribiwnlys

7.—(1) Pan fo llys yn trosglwyddo i dribiwnlys unrhyw fater sy'n codi o gais a wnaed i'r llys o dan Ddeddf 1983, rhaid i'r ceisydd, yn ychwanegol at gydymffurfio â'r gofynion a gynhwysir yn rheoliad 6(1), gynnwys yn y cais gopi o'r gorchymyn llys a drosglwyddodd y mater.

(2) Caiff y tribiwnlys hepgor neu liniaru unrhyw rai o'r gofynion a gynhwysir ym mharagraff (1) os bodlonir y tribiwnlys ei fod wedi cael manylion a dogfennau digonol gan y llys i ddangos bod y cais yn un y caniateir ei wneud i dribiwnlys.

(3) Caiff aelod cymwysedig unigol o'r panel arfer y pŵer a roddir gan baragraff (2).

(6) Ar gyfer ystyr "single qualified member of the panel" gweler paragraff 6(2) i (4) o Atodlen 13 i Ddeddf Tai 2004.

Cydnabod derbyn cais a hysbysu ynghylch cais gan dribiwnlys

- 8.—(1) Cyn gynted ag y bo'n ymarferol ar ôl cael y cais, rhaid i'r tribiwnlys—
- (a) anfon at y ceisydd i gydnabod bod y cais wedi dod i law; a
 - (b) anfon copi o'r cais ac o bob dogfen a gyflwynwyd gyda'r cais at yr ymatebydd.
- (2) Ac eithrio mewn achos y mae rheoliad 10 neu 11 yn gymwys iddo, rhaid i'r tribiwnlys anfon hefyd hysbysiad at yr ymatebydd sydd—
- (a) yn pennu erbyn pa ddyddiad y mae'n rhaid i'r ymatebydd anfon yr ateb a grybwyllir yn rheoliad 9;
 - (b) yn pennu bod rhaid i unrhyw ymateb gynnwys—
 - (i) datganiad pa un a yw'r ymatebydd yn bwriadu gwrthwynebu'r cais ai peidio;
 - (ii) os na chynhwyswyd hwy eisoes yn y cais, enwau a chyfeiriadau pob person â buddiant sy'n hysbys i'r ymatebydd; a
 - (iii) y cyfeiriad lle dylid anfon dogfennau at ddibenion yr achos; ac
 - (c) yn rhybuddio'r ymatebydd, os na fydd yr ymatebydd yn ateb erbyn y dyddiad penodedig, a chyda'r wybodaeth benodedig, y caiff y tribiwnlys—
 - (i) rhagdybio nad yw'r ymatebydd yn bwriadu gwrthwynebu'r cais; a
 - (ii) mynd ymlaen â'r mater mewn unrhyw ffordd a ystyrir yn rhesymol gan y tribiwnlys o dan amgylchiadau'r achos.
- (3) Ni chaiff y dyddiad penodedig yn yr hysbysiad y cyfeirir ato ym mharagraff (2) fod yn llai na 14 diwrnod ar ôl y dyddiad a bennir yn yr hysbysiad fel y dyddiad y gwnaed yr hysbysiad.

Ateb gan yr ymatebydd

- 9.—(1) Pan fo ymatebydd yn cael yr hysbysiad a grybwyllir yn rheoliad 8(2), rhaid i'r ymatebydd, erbyn y dyddiad a bennir yn yr hysbysiad, anfon ateb ysgrifenedig at y tribiwnlys, yn cydnabod iddo gael y copïau o'r dogfennau a anfonwyd yn unol â rheoliad 8(1)(b) ac yn darparu'r wybodaeth sy'n ofynnol o dan reoliad 8(2).
- (2) Os yw'r ymatebydd yn peidio ag ateb erbyn y dyddiad a bennir yn yr hysbysiad a grybwyllir yn rheoliad 8(2) neu'n peidio â darparu'r wybodaeth sy'n ofynnol o dan y paragraff hwnnw, caiff y tribiwnlys fynd ymlaen â'r mater mewn unrhyw ffordd a ystyrir yn rhesymol gan y tribiwnlys o dan amgylchiadau'r achos.

Ceisiadau brys am awdurdodiad GRHI

- 10.—(1) Mae'r rheoliad hwn yn gymwys pan fo'r ATLL yn gofyn i dribiwnlys ymdrin â chais am awdurdodiad GRHI fel mater brys.
- (2) Os yw'n ymddangos i'r tribiwnlys, ar sail yr wybodaeth a gyflwynwyd gyda'r cais, fod yr amgylchiadau eithriadol a grybwyllir ym mharagraff (3) yn bodoli, rhaid i'r tribiwnlys orchymyn cynnal gwrandawriad llafar (“gwrandawriad llafar brys”).
- (3) Yr amgylchiadau eithriadol yw'r canlynol—
- (a) bod bygythiad di-oed i iechyd a diogelwch meddianwyr y tŷ neu i bersonau sy'n meddiannu, neu sydd ag ystad neu fuddiant mewn, unrhyw fangre yng nghyffiniau'r tŷ; a
 - (b) byddai gwneud y gorchymyn rheoli interim cyn gynted ag y bo modd (ynghyd, pan fo'n gymwys, â pha bynnag fesurau eraill y bwriada'r ATLL eu cymryd) yn galluogi'r ATLL i gymryd camau priodol yn ddi-oed i atal y bygythiad neu leihau'r bygythiad yn sylweddol.
- (4) Rhaid i'r tribiwnlys, cyn gynted ag y bo'n ymarferol, hysbysu'r partïon, a phob person â buddiant y mae ei enw a'i gyfeiriad yn hysbys i'r tribiwnlys, o'r canlynol—

- (a) yr ymdrinnir â'r cais fel mater brys o dan y rheoliad hwn;
 - (b) y rhesymau pam y mae'n ymddangos i'r tribiwnlys fod yr amgylchiadau eithriadol yn bodoli;
 - (c) unrhyw ofyniad sydd i'w fodloni gan barti cyn y gwrandawriad; ac
 - (ch) y dyddiad pan gynhelir y gwrandawriad llafar brys.
- (5) Ni chaiff dyddiad y gwrandawriad fod yn llai na 4 diwrnod, nac yn fwy na 10 diwrnod, ar ôl y dyddiad yr anfonir yr hysbysiad o'r gwrandawriad llafar brys.
- (6) Yn y gwrandawriad llafar brys, rhaid i'r tribiwnlys—
- (a) os bodlonir y tribiwnlys, ar ôl clywed tystiolaeth, fod yr amgylchiadau eithriadol yn bodoli, penderfynu'r cais; neu
 - (b) os na fodlonir y tribiwnlys felly—
 - (i) gohirio'r gwrandawriad; a
 - (ii) rhoi pa bynnag gyfarwyddiadau a ystyrir yn briodol gan y tribiwnlys.
- (7) Caiff aelod cymwysedig unigol o'r panel—
- (a) arfer y pŵer a roddir gan baragraff (2); a
 - (b) penderfynu dyddiad y gwrandawriad llafar brys.
- (8) Pan fo'r tribiwnlys yn gorchymyn cynnal gwrandawriad llafar brys o dan baragraff (2), nid yw'r darpariaethau hysbysu a gynhwysir yn y rheoliadau canlynol yn gymwys i'r cais—
- (a) rheoliad 24(5) (hysbysu ynghylch archwiliad); a
 - (b) rheoliad 28(2) a (4) (hysbysu ynghylch gwrandawriad).

Ceisiadau brys o dan Ddeddf 1983 mewn perthynas â gwerthu neu roi cartref symudol

- 11.**—(1) Mae'r rheoliad hwn yn gymwys pan fo ceisydd yn gofyn i dribiwnlys, fel mater brys—
- (a) ymdrin â chais o dan baragraff 8(1E) (gwerthu cartref symudol) o Bennod 2 o Ran 1 o Atodlen 1 i Ddeddf 1983 at ddibenion paragraff 8(1) neu 9(1) (gwerthu neu roi cartref symudol) o'r Bennod honno; neu
 - (b) penderfynu, o dan adran 4(2) (awdurdodaeth tribiwnlys) o Ddeddf 1983, y cwestiwn pa un a oedd yn rhesymol i'r perchennog wrthod cymeradwyo person at ddibenion paragraff 8(1) neu 9(1) o Bennod 2 o Ran 1 o Atodlen 1 i Ddeddf 1983.
- (2) Os bodlonir tribiwnlys, ar sail tystiolaeth a anfonwyd ynghyd â'r cais, fod yr amgylchiadau eithriadol a grybwyllir ym mharagraff (3) yn bodoli, rhaid i'r tribiwnlys orchymyn cynnal gwrandawriad llafar (“gwrandawriad llafar brys”).
- (3) Yr amgylchiadau eithriadol yw'r canlynol—
- (a) naill ai—
 - (i) nad yw perchennog y safle wedi ymateb i'r hysbysiad a gyflwynwyd i berchennog y safle ar gyfer cymeradwyo person o dan baragraff 8(1A) o Bennod 2 o Ran 1 o Atodlen 1 i Ddeddf 1983 at ddibenion paragraff 8(1) neu 9(1) o'r Bennod honno; neu
 - (ii) nad yw perchennog y safle wedi rhoi ei gymeradwyaeth at ddibenion paragraff 8(1) neu 9(1) o Bennod 2 o Ran 1 o Atodlen 1 i Ddeddf 1983 ac mae'r ceisydd o'r farn bod gwrthodiad perchennog y safle yn afresymol;
 - (b) bod y person y gofynnodd y ceisydd i berchennog y safle ei gymeradwyo o dan baragraff 8 neu 9 yn barod, yn fodlon ac yn abl i fod yn feddiannydd y cartref symudol;

- (c) bodlonwyd y tribiwnlys y cwblheir pryniant y cartref symudol, neu y caiff ei roi a'i aseinio i'r person hwnnw gyda chyn lleied o oedi ag y bo modd, os rhoddir cymeradwyaeth o dan baragraff 8 neu 9; ac
- (ch) bod y ceisydd wedi darparu tystiolaeth i'r tribiwnlys, sy'n dynodi—
 - (i) bod perchennog y safle, yn flaenorol, wedi gwrthod yn afresymol rhoi cymeradwyaeth o dan baragraff 8 neu 9 mewn perthynas â chartref symudol ar safle a ddiogelir a oedd yn eiddo i'r perchennog safle hwnnw; neu
 - (ii) bod person, yn flaenorol, wedi peidio â mynd ymlaen â phrynu neu roi cartref symudol ar y safle a ddiogelir y lleolir y cartref symudol arno, a hynny o ganlyniad i weithredoedd neu eiriau perchennog y safle.
- (4) Rhaid i'r tribiwnlys, cyn gynted ag y bo'n ymarferol, hysbysu'r partïon, a phob person â buddiant y mae ei enw a'i gyfeiriad yn hysbys i'r tribiwnlys, o'r canlynol—
 - (a) yr ymdrinnir â'r cais fel mater brys o dan y rheoliad hwn;
 - (b) y rhesymau pam y mae'n ymddangos i'r tribiwnlys fod yr amgylchiadau eithriadol yn bodoli;
 - (c) unrhyw ofyniad sydd i'w fodloni gan barti cyn y gwrandawriad; ac
 - (ch) y dyddiad pan gynhelir y gwrandawriad llafar brys.
- (5) Rhaid pennu dyddiad y gwrandawriad llafar brys cyntaf ddim llai na 4 diwrnod, a dim mwy na 10 diwrnod, ar ôl y dyddiad yr anfonir yr hysbysiad o'r gwrandawriad llafar brys.
- (6) Yn y gwrandawriad llafar brys, rhaid i'r tribiwnlys—
 - (a) os bodlonir y tribiwnlys, ar ôl clywed tystiolaeth, fod yr amgylchiadau eithriadol yn bodoli, penderfynu'r cais; neu
 - (b) os na fodlonir y tribiwnlys felly—
 - (i) gohirio'r gwrandawriad; a
 - (ii) rhoi pa bynnag gyfarwyddiadau a ystyrir yn briodol gan y tribiwnlys.
- (7) Os gohirir gwrandawriad llafar brys a bennwyd o dan baragraff (5), ni chaiff y dyddiad nesaf a bennir ar gyfer unrhyw wrandawriad dilynol fod yn ddiweddarach na 7 diwrnod ar ôl dyddiad y gohiriad blaenorol.
- (8) Pan fo'r tribiwnlys yn gorchymyn cynnal gwrandawriad llafar brys, nid yw'r darpariaethau hysbysu a gynhwysir yn y rheoliadau canlynol yn gymwys i'r cais—
 - (a) rheoliad 24(5) (hysbysu ynghylch archwiliad); a
 - (b) rheoliad 28(2) a (4) (hysbysu ynghylch gwrandawriad).
- (9) Caiff aelod cymwysedig unigol o'r panel—
 - (a) arfer y pŵer a roddir gan baragraff (2); a
 - (b) penderfynu dyddiad y gwrandawriad llafar brys.

Ceisiadau o dan Ddeddf 1983 mewn perthynas ag effaith niweidiol cartrefi symudol ar amwynder y safle

12.—(1) Mae'r rheoliad hwn yn gymwys pan wneir cais gan berchennog safle am benderfyniad gan driwnlys o dan baragraff 5A(2)(a) o Bennod 2 o Ran 1 o Atodlen 1 i Ddeddf 1983 fod cartref symudol, o ystyried ei gyflwr, yn cael effaith niweidiol ar amwynder y safle.

(2) Os yw'r tribiwnlys, yn ystod gwrandawriad, o'r farn bod y cartref symudol yn cael effaith niweidiol ar amwynder y safle ond y byddai'r cartref symudol yn peidio â chael effaith niweidiol o'r fath pe gwneid atgyweiriadau penodol i'r cartref symudol, rhaid i'r tribiwnlys—

- (a) rhoi gwybod i berchennog y safle a'r meddiannydd pa atgyweiriadau, ym marn y tribiwnlys, y dylid eu gwneud;
 - (b) gwahodd meddiannydd y cartref symudol a pherchennog y safle i ddynodi, mewn perthynas â'r atgyweiriadau hynny—
 - (i) yr amser y byddai ei angen i'w cyflawni; a
 - (ii) y gost o'u cyflawni; ac
 - (c) gwahodd meddiannydd y cartref symudol i ddynodi a fyddai'n fodlon cyflawni'r atgyweiriadau hynny ai peidio.
- (3) Rhaid i'r tribiwnlys, gan ystyried unrhyw ddynodiadau a roddir o dan baragraff (2)(b) ac (c), naill ai—
- (a) gwneud penderfyniad o dan baragraff 5A(2)(a) o Bennod 2 o Ran 1 o Atodlen 1 i Ddeddf 1983; neu
 - (b) os yw paragraff 5A(4) o Bennod 2 o Ran 1 o'r Atodlen honno yn gymwys, gwneud gorchymyn interim sy'n gwneud yn ofynnol bod meddiannydd y cartref symudol yn cyflawni atgyweiriadau o'r fath o fewn y cyfryw amser a ystyrir yn rhesymol gan y tribiwnlys.
- (4) Pan fo'r tribiwnlys yn gwneud gorchymyn interim o dan baragraff (3)(b), rhaid iddo ohirio'r gwrandawriad a phennu dyddiad ar gyfer gwrandawriad newydd, na chaiff fod yn ddiweddarach na 7 diwrnod ar ôl y dyddiad a bennir yn y gorchymyn fel y dyddiad erbyn pryd y mae'n rhaid cwblhau'r atgyweiriadau.
- (5) Wrth bennu dyddiad newydd ar gyfer gwrandawriad o dan baragraff (4), rhaid i'r tribiwnlys—
- (a) rhoi i'r partiön ddim llai na 14 diwrnod o rybudd o ddyddiad y gwrandawriad; a
 - (b) gwahodd perchennog y safle a'r meddiannydd i ddynodi, ddim hwyrach na 4 diwrnod cyn dyddiad y gwrandawriad newydd, pa un a yw'r atgyweiriadau a ddisgrifir yn y gorchymyn (yn eu barn hwy) wedi eu cwblhau ai peidio.
- (6) Yn y gwrandawriad newydd—
- (a) os yw'r tribiwnlys wedi ei hysbysu, gan feddiannydd y cartref symudol a hefyd gan berchennog y safle, fod yr atgyweiriadau a orchynnwyd o dan baragraff (3)(b) wedi eu cwblhau, rhaid i'r tribiwnlys wrthod y cais;
 - (b) os nad yw'r tribiwnlys wedi ei hysbysu felly, rhaid iddo wahodd unrhyw barti sy'n bresennol i wneud sylwadau pellach ynghylch maint yr atgyweiriadau sy'n aros heb eu cwblhau a'r amser y byddai ei angen i'w cyflawni; ac
 - (c) ar ôl ystyried unrhyw sylwadau o'r fath, rhaid i'r tribiwnlys naill ai gwneud gorchymyn interim pellach o dan baragraff (3)(b) o'r rheoliad hwn neu wneud penderfyniad o dan baragraff 5A(2)(a) o Bennod 2 o Ran 1 o Atodlen i Ddeddf 1983.

Cais gan berson am gael ei drin fel ceisydd neu ymatebydd

- 13.**—(1) Caiff person (“y parti posibl”) wneud cais i'r tribiwnlys am gael ymuno fel parti i'r achos.
- (2) Yn achos unrhyw gais am gael ymuno o dan baragraff (1)—
- (a) caniateir ei wneud heb roi rhybudd;
 - (b) rhaid iddo fod mewn ysgrifen;
 - (c) rhaid iddo gynnwys rhesymau dros wneud y cais am gael ymuno; ac
 - (ch) rhaid iddo bennu pa un a yw'r parti posibl yn dymuno cael ei drin—
 - (i) fel ceisydd; neu
 - (ii) fel ymatebydd.

(3) Caiff tribiwnlys wrthod cais am gael ymuno o dan baragraff (1) os na fodlonir y tribiwnlys fod y parti posibl yn berson â buddiant neu'n berson sydd â buddiant digonol yng nghanlyniad yr achos.

(4) Cyn gynted ag y bo'n ymarferol ar ôl cyrraedd ei benderfyniad naill ai i ganiatáu neu wrthod cais am gael ymuno o dan baragraff (1), rhaid i'r tribiwnlys—

(a) hysbysu'r parti posibl ynghylch y penderfyniad a'r rhesymau drosto; a

(b) anfon copi o'r hysbysiad at y partion a oedd eisoes wedi eu cynnwys yn yr achos.

(5) Rhaid trin unrhyw barti posibl, y caniateir ei gais am gael ymuno o dan baragraff (1), fel ceisydd neu ymatebydd at ddibenion y Rheoliadau hyn.

(6) Yn y Rheoliadau hyn, rhaid dehongli unrhyw gyfeiriad at geisydd neu ymatebydd fel pe bai'n cynnwys person a drinnir fel y cyfryw o dan y rheoliad hwn, a rhaid dehongli unrhyw gyfeiriad at barti fel pe bai'n cynnwys unrhyw berson o'r fath.

(7) Caiff aelod cymwysedig unigol o'r panel ganiatáu neu wrthod cais am gael ymuno o dan baragraff (1).

Penderfynu ceisiadau ar y cyd

14.—(1) Mae'r rheoliad hwn yn gymwys pan fo ceisiadau, sydd wedi eu gwneud ar wahân, ym marn y tribiwnlys—

(a) yn achos ceisiadau a wnaed o dan Ddeddf 2004—

(i) yn ymwneud â materion cysylltiedig ynglŷn â'r un fangre; neu

(ii) wedi eu gwneud mewn perthynas â dwy neu ragor o fangreoedd sydd â'r un person yn eu rheoli, a'r un ATLI naill ai'n geisydd neu'n ymatebydd mewn perthynas â phob un o'r mangreoedd;

(b) yn achos ceisiadau a wnaed o dan Ddeddf 1983—

(i) yn ymwneud â materion cysylltiedig ynglŷn â'r un safle a ddiogelir; neu

(ii) wedi eu gwneud mewn perthynas â dau neu ragor o safleoedd a ddiogelir sydd â'r un perchennog safle.

(2) Pan fo paragraff (1) yn gymwys, caiff y tribiwnlys orchymyn bod—

(a) rhai neu bob un o'r ceisiadau hynny; neu

(b) materion penodol neu ystyriaethau sy'n codi yn y ceisiadau hynny,

i gael eu penderfynu ar y cyd.

(3) Caiff aelod cymwysedig unigol o'r panel arfer y pŵer a roddir gan baragraff (2).

Talu ffioedd

15. Os na fydd ffi'n sy'n daladwy o dan Ran 3 o'r Rheoliadau hyn wedi ei thalu o fewn cyfnod o 14 diwrnod ar ôl y dyddiad y cafwyd y cais, rhaid trin y cais fel pe bai wedi ei dynnu'n ôl oni fodlonir y tribiwnlys fod sail resymol dros beidio â gwneud hynny.

Cynrychiolwyr

16.—(1) Mae'r rheoliad hwn—

(a) yn gymwys pan fo parti, person â buddiant, neu gynrychiolydd parti neu berson â buddiant, yn gwneud cais ysgrifenedig i'r tribiwnlys am gyflenwi gwybodaeth neu ddogfennau i gynrychiolydd y parti neu'r person â buddiant, ond

(b) mae'n peidio â bod yn gymwys pan fo'r tribiwnlys yn cael hysbysiad ysgrifenedig bod y cynrychiolydd wedi peidio â chynrychioli'r parti neu'r person â buddiant hwnnw.

(2) Rhaid i gais am gyflenwi gwybodaeth neu ddogfennau a grybwyllir ym mharagraff (1)(a) gynnwys enw a chyfeiriad y cynrychiolydd.

(3) Pan fo'r rheoliad hwn yn gymwys, bodlonir unrhyw ddyletswydd sydd ar y tribiwnlys o dan y Rheoliadau hyn, i ddarparu unrhyw wybodaeth neu ddogfen i'r parti neu'r person â buddiant, os anfonir yr wybodaeth neu'r ddogfen at y cynrychiolydd, neu os rhoddir yr wybodaeth neu'r ddogfen iddo.

Cyflenwi gwybodaeth a dogfennau i bersonau â buddiant.

17.—(1) Pan hysbysir y tribiwnlys o enw a chyfeiriad person â buddiant, rhaid iddo sicrhau cyn gynted ag y bo'n ymarferol y cyflenwir i'r person hwnnw—

- (a) copi o'r cais;
- (b) esboniad o'r weithdrefn ar gyfer gwneud cais am gael ymuno fel ceisydd neu ymatebydd; ac
- (c) unrhyw wybodaeth neu ddogfen arall a ystyrir yn briodol gan y tribiwnlys.

(2) Caiff y tribiwnlys sicrhau y cyflenwir yr wybodaeth neu'r dogfennau o dan baragraff (1) drwy—

- (a) cyflenwi'r wybodaeth neu'r dogfennau i'r person â buddiant, gan y tribiwnlys ei hunan;
- (b) cyflenwi'r wybodaeth neu'r dogfennau i gynrychiolydd y person â buddiant, gan y tribiwnlys ei hunan; neu
- (c) gwneud yn ofynnol, drwy orchymyn a wneir o dan reoliad 23, fod parti yn cyflenwi'r wybodaeth neu'r dogfennau i'r person â buddiant, neu i gynrychiolydd y person â buddiant.

(3) Yn ddarostyngedig i baragraff (4)—

- (a) os cyflenwir gwybodaeth a dogfennau i berson â buddiant yn unol â pharagraff (1); a
- (b) os caiff y tribiwnlys gais gan y person â buddiant hwnnw, i barhau i gyflenwi gwybodaeth a dogfennau i'r person â buddiant,

rhaid i'r tribiwnlys barhau i sicrhau y cyflenwir i'r person â buddiant hwnnw unrhyw wybodaeth neu ddogfen ynglŷn â'r mater y mae'r achos yn ymwneud ag ef, ac a ystyrir yn briodol gan y tribiwnlys.

(4) Bydd y ddyletswydd ar dribiwnlys o dan baragraff (3) yn dod i ben os yw'r person â buddiant yn ymuno fel parti yn yr achos o dan reoliad 13, neu os yw'r person â buddiant yn rhoi hysbysiad i'r perwyl nad yw bellach yn dymuno cael yr wybodaeth neu'r dogfennau.

Cyflenwi dogfennau gan dribiwnlys

18.—(1) Cyn penderfynu ynghylch cais, rhaid i'r tribiwnlys gymryd pob cam rhesymol i sicrhau y cyflenwir i bob un o'r partion—

- (a) copi o unrhyw ddogfen sy'n berthnasol i'r achos (neu ddetholiadau digonol o'r ddogfen, neu fanylion y ddogfen) a gafwyd gan unrhyw barti arall neu berson â buddiant (ac eithrio dogfen sydd eisoes ym meddiant y parti, neu ddogfen y cyflwynwyd copi ohoni iddo'n flaenorol); a
- (b) copi o unrhyw ddogfen sy'n ymgorffori canlyniadau unrhyw ymchwiliadau perthnasol a wnaed gan neu ar ran y tribiwnlys at ddibenion yr achos.

(2) Mewn gwrandawriad, os nad yw parti wedi cael dogfen berthnasol, neu gopi o ddogfen berthnasol, neu ddetholiadau digonol neu fanylion o ddogfen berthnasol yn flaenorol, yna oni fydd—

- (a) y person hwnnw'n cydsynio i'r gwrandawriad barhau; neu
- (b) y tribiwnlys o'r farn y caiff y person hwnnw gyfle digonol i ymdrin â'r materion y mae'r ddogfen yn ymwneud â hwy heb ohirio'r gwrandawriad,

rhaid i'r tribiwnlys ohirio'r gwrandawriad am gyfnod a fydd, ym marn y tribiwnlys, yn rhoi cyfle digonol i'r person hwnnw ymdrin â'r materion hynny.

Cyflenwi gwybodaeth a dogfennau gan bartïon

19.—(1) Yn ddarostyngedig i baragraff (5), caiff y tribiwnlys wneud gorchymyn sy'n ei gwneud yn ofynnol bod parti'n cyflenwi i'r tribiwnlys unrhyw wybodaeth neu ddogfen y mae o fewn pŵer y parti hwnnw i'w cyflenwi, ac a bennir, neu sydd o ddisgrifiad a bennir, yn y gorchymyn.

(2) Caiff y tribiwnlys wneud gorchymyn sy'n ei gwneud yn ofynnol bod parti'n cyflenwi i barti arall neu i berson â buddiant gopïau o unrhyw ddogfennau a gyflenwyd, neu sydd i'w cyflenwi, i'r tribiwnlys o dan baragraff (1).

(3) Rhaid i barti sy'n ddarostyngedig i orchymyn a wnaed o dan baragraff (1) neu (2) ddarparu'r cyfryw wybodaeth, dogfennau neu gopïau erbyn pa bynnag amser a bennir yn y gorchymyn neu a benderfynir yn unol â'r gorchymyn.

(4) Yn ddarostyngedig i baragraff (5), caiff y tribiwnlys wneud gorchymyn sy'n ei gwneud yn ofynnol bod unrhyw berson yn bresennol mewn gwrandawriad llafar, i roi tystiolaeth ac i ddangos unrhyw ddogfennau a bennir yn y gorchymyn, neu sydd o ddisgrifiad a bennir yn y gorchymyn, ac sydd o fewn pŵer y person hwnnw i'w dangos.

(5) Nid yw paragraffau (1) a (4) yn gymwys mewn perthynas ag unrhyw ddogfen na ellid gorfodi person i'w dangos mewn treial o achos mewn llys barn yng Nghymru a Lloegr.

(6) Caiff aelod cymwysedig unigol o'r panel wneud gorchymyn o dan baragraff (1), (2) neu (4) sydd—

- (a) yn rhagarweiniol i wrandawriad llafar; neu
- (b) yn rhagarweiniol i benderfyniad, neu'n gysylltiedig â phenderfyniad.

Methiant i gydymffurfio â gorchymyn i gyflenwi gwybodaeth a dogfennau

20. Os yw parti wedi peidio â chydymffurfio â gorchymyn a wnaed o dan reoliad 19(1), (2) neu (4), caiff y tribiwnlys—

- (a) dynnu pa bynnag gasgliadau y tybia'n briodol; neu
- (b) gwneud gorchymyn sy'n gwrthod neu'n caniatáu'r cyfan neu ran o'r cais.

Penderfynu heb wrandawriad

21.—(1) Yn ddarostyngedig i baragraffau (2) a (7) caiff y tribiwnlys benderfynu cais heb wrandawriad llafar os bydd wedi hysbysu'r partion mewn ysgrifen, ddim llai na 14 diwrnod ymlaen llaw, o'i fwriad i wneud hynny.

(2) Ar unrhyw adeg cyn penderfynu'r cais—

- (a) caiff y ceisydd neu'r ymatebydd ofyn am wrandawriad llafar; neu
- (b) caiff y tribiwnlys hysbysu'r partion ei fod yn bwriadu cynnal gwrandawriad llafar.

(3) Pan wneir cais am wrandawriad neu pan roddir hysbysiad o dan baragraff (2), rhaid i'r tribiwnlys roi rhybudd o wrandawriad yn unol â rheoliad 28.

(4) Yn ddarostyngedig i baragraff (5), ceir gwneud penderfyniad heb wrandawriad llafar yn absenoldeb unrhyw sylwadau gan yr ymatebydd.

(5) Mewn perthynas â chais a wneir o dan baragraffau 4, 5, 5A neu 10 o Bennod 2 o Ran 1 o Atodlen 1 i Ddeddf 1983, ni chaniateir gwneud penderfyniad heb wrandawriad llafar ac eithrio—

- (a) pan fo'r ymatebydd wedi hysbysu'r tribiwnlys nad yw'r ymatebydd yn gwrthwynebu'r cais; neu

(b) pan fo'r partïon i gyd wedi hysbysu'r tribiwnlys eu bod yn cydsynio i'r cais gael ei benderfynu heb wrandawriad.

(6) Caiff aelod cymwysedig unigol o'r panel benderfynu pa un a yw gwrandawriad llafar yn briodol ai peidio ar gyfer penderfynu cais.

(7) Nid yw'r rheoliad hwn yn gymwys i gais y mae rheoliad 10 (ceisiadau brys am awdurdodiad GRhI) neu reoliad 11 (ceisiadau brys o dan Ddeddf 1983 mewn perthynas â gwerthu neu roi cartref symudol) yn gymwys iddo.

Gorchymynion interim

22.—(1) Caiff tribiwnlys wneud gorchymyn ar sail interim (“gorchymyn interim”) sydd—

- (a) yn atal, yn gyfan gwbl neu'n rhannol, effaith unrhyw benderfyniad, hysbysiad, gorchymyn neu drwydded sy'n destun achos ger ei fron; neu
- (b) yn caniatáu dros dro unrhyw rwymedi y byddai gan y tribiwnlys bŵer i'w ddyfarnu yn ei benderfyniad terfynol.

(2) Pan fo'r tribiwnlys yn gwneud gorchymyn interim heb yn gyntaf ganiatáu cyfle i'r partïon wneud sylwadau ynghylch gwneud y gorchymyn, caiff parti ofyn am i'r gorchymyn interim gael ei amrywio neu ei ddiddymu.

(3) Ceir gwneud unrhyw gais o'r fath am amrywio neu ddiddymu—

- (a) ar lafar mewn gwrandawriad;
- (b) mewn ysgrifen; neu
- (c) drwy unrhyw ddull arall a ganiateir gan y tribiwnlys.

(4) Rhaid i'r tribiwnlys, cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol ar ôl gwneud gorchymyn interim, ddarparu i bob un o'r partïon hysbysiad o'r gorchymyn interim; a rhaid i'r hysbysiad, ac eithrio yn achos gorchymyn a wneir gyda chydsyniad pob un o'r partïon, roi'r rhesymau dros y penderfyniad i wneud y gorchymyn.

(5) Nid yw'r rheoliad hwn yn gymwys i gais y mae rheoliad 10 (ceisiadau brys am awdurdodiad GRhI) neu reoliad 11 (ceisiadau brys o dan Ddeddf 1983 mewn perthynas â gwerthu neu roi cartref symudol) yn gymwys iddo.

Cyfarwyddiadau

23.—(1) Caiff parti ofyn i'r tribiwnlys roi cyfarwyddyd drwy wneud gorchymyn o dan ei bŵer cyffredinol yn adran 230(2) o Ddeddf 2004.

(2) Caiff parti y cyfeirir cyfarwyddyd gweithdrefnol ato ofyn i'r tribiwnlys i amrywio'r cyfarwyddyd neu ei osod o'r neilltu.

(3) Ceir gwneud unrhyw gais y cyfeirir ato ym mharagraff (1) neu (2)—

- (a) ar lafar mewn cynhadledd rheoli achos neu wrandawriad;
- (b) mewn ysgrifen; neu
- (c) drwy unrhyw ddull arall a ganiateir gan y tribiwnlys.

(4) Rhaid i barti sy'n gwneud cais am gyfarwyddyd o dan baragraff (1) bennu pa gyfarwyddiadau gweithdrefnol a geisir, a'r rhesymau dros eu ceisio.

(5) Caiff aelod cymwysedig unigol o'r panel roi cyfarwyddyd gweithdrefnol ynglŷn ag unrhyw fater sydd—

- (a) yn rhagarweiniol i wrandawriad llafar; neu
- (b) yn rhagarweiniol i benderfyniad, neu'n gysylltiedig â phenderfyniad.

(6) Ym mharagraffau (2), (4) a (5), ystyr “cyfarwyddyd gweithdrefnol” (“*procedural direction*”) yw unrhyw gyfarwyddyd ac eithrio cyfarwyddyd fel a bennir ym mharagraffau (a) i (e) o adran 230(5) neu baragraffau (a) i (d) o adran 230(5A) o Ddeddf 2004.

Archwilio mangreoedd a'u cyffiniau

24.—(1) Yn ddarostyngedig i baragraff (3), caiff y tribiwnlys archwilio—

- (a) y fangre;
- (b) unrhyw fangre arall y gallai ei harchwilio gynorthwyo'r tribiwnlys i benderfynu'r cais;
- (c) yr ardal o amgylch y fangre.

(2) Yn ddarostyngedig i baragraff (3)—

- (a) rhaid i'r tribiwnlys roi cyfle i'r partïon fod yn bresennol yn ystod archwiliad; a
- (b) caiff aelod o'r Cyngor Cyfiawnder Gweinyddol a Thribiwnlysoedd sy'n gweithredu yn rhinwedd y swydd honno fod yn bresennol yn ystod unrhyw archwiliad.

(3) Mae gwneud archwiliad, a bod yn bresennol mewn archwiliad, yn ddarostyngedig i unrhyw ganiatâd y mae'n ofynnol ei gael.

(4) Pan gynhelir gwrandawriad llafar, ceir cyflawni archwiliad cyn, yn ystod, neu ar ôl y gwrandawriad.

(5) Yn ddarostyngedig i baragraff (6), rhaid i'r tribiwnlys roi i'r partïon dim llai na 14 diwrnod o rybudd o ddyddiad, amser a lleoliad yr archwiliad.

(6) Ceir hepgor neu liniaru'r gofyniad i roi hysbysiad ym mharagraff (5) os bodlonir y tribiwnlys fod y partïon wedi cael rhybudd digonol.

(7) Os cynhelir archwiliad ar ôl cau gwrandawriad llafar, caiff y tribiwnlys ailagor y gwrandawriad oherwydd unrhyw fater sy'n codi o'r archwiliad, ar ôl rhoi rhybudd rhesymol i'r partïon ynglŷn â dyddiad amser a lleoliad y gwrandawriad a ail agorir.

(8) Os yw cais i gael ei benderfynu gan aelod cymwysedig unigol o'r panel, caiff yr aelod hwnnw arfer swyddogaethau'r tribiwnlys o dan y rheoliad hwn.

Tystiolaeth arbenigol

25.—(1) Yn y rheoliad hwn, ystyr “arbenigwr” (“*expert*”) yw arbenigwr annibynnol nad yw'n gyflogai unrhyw un o'r partïon.

(2) Yn ddarostyngedig i baragraff (4), caiff parti roi tystiolaeth arbenigol gerbron y tribiwnlys, ac wrth wneud hynny rhaid iddo—

- (a) darparu i'r tribiwnlys grynodedb ysgrifenedig o'r dystiolaeth; a
- (b) yn ddarostyngedig i baragraff (5), cyflenwi copi o'r crynodeb ysgrifenedig hwnnw i bob parti arall, o leiaf 7 diwrnod cyn—
 - (i) dyddiad y gwrandawriad llafar perthnasol y rhoddwyd hysbysiad ohono mewn perthynas â'r cais o dan reoliad 28; neu
 - (ii) y dyddiad a hysbyswyd o dan reoliad 21 fel y dyddiad pan benderfynir y cais heb wrandawriad llafar.

(3) Rhaid i grynodedb ysgrifenedig o dystiolaeth yr arbenigwr—

- (a) bod wedi'i gyfeirio at y tribiwnlys;
- (b) cynnwys manylion o gymwysterau'r arbenigwr;
- (c) cynnwys crynodeb o'r cyfarwyddiadau a gafodd yr arbenigwr ar gyfer gwneud yr adroddiad; ac

- (ch) cynnwys datganiad bod yr arbenigwr yn deall, ac wedi cydymffurfio â'r ddyletswydd sydd arno i gynorthwyo'r tribiwnlys ynglŷn â materion sydd o fewn ei arbenigedd, a bod y ddyletswydd honno'n drech nag unrhyw rwymedigaeth i'r person y cafodd yr arbenigwr ei gyfarwyddiadau ganddo neu sy'n ei gyflogi, neu sy'n talu iddo.
- (4) Pan fo tribiwnlys, o dan ei bŵer cyffredinol yn adran 230(2) o Ddeddf 2004, yn rhoi cyfarwyddyd na chaiff parti roi tystiolaeth arbenigol gerbron y tribiwnlys heb ganiatâd y tribiwnlys, caiff bennu, fel amod ar y caniatâd hwnnw—
- bod rhaid cyfyngu tystiolaeth yr arbenigwr i'r materion hynny a gyfarwyddir gan y tribiwnlys;
 - bod rhaid i'r arbenigwr fod yn bresennol mewn gwrandawriad i roi tystiolaeth ar lafar; neu
 - bod yn rhaid i'r partïon gyfarwyddo'r arbenigwr ar y cyd.
- (5) Ceir hepgor neu liniaru'r terfyn amser ym mharagraff (2)(b) os bodlonir y tribiwnlys fod y partïon wedi cael rhybudd digonol.

Cynhadledd rheoli achos

26.—(1) Caiff y tribiwnlys gynnal cynhadledd rheoli achos.

(2) Rhaid i'r tribiwnlys roi rhybudd i'r partïon o ddim llai na 7 diwrnod ynglŷn â dyddiad, amser a lleoliad y gynhadledd rheoli achos.

(3) Yn y gynhadledd rheoli achos, caiff y tribiwnlys orchymyn y partïon i gymryd pa bynnag gamau, neu wneud pa bynnag bethau sy'n ymddangos i'r tribiwnlys yn angenrheidiol neu'n ddymunol, er mwyn sicrhau y penderfynir cais mewn modd cyfiawn, prydlon a darbodus.

(4) Caiff y tribiwnlys ohirio cynnal cynhadledd rheoli achos, neu ei gohirio ar ei chanol.

(5) Mae hawl gan barti i gael ei gynrychioli mewn cynhadledd rheoli achos.

(6) Caiff aelod cymwysedig unigol o'r panel arfer y pŵer a roddir gan baragraff (1), (3) neu (4).

Pwerau rheoli achos eraill

27.—(1) Caiff y tribiwnlys—

(a) cwtogi'r amser a bennir gan neu o dan y Rheoliadau hyn ar gyfer cyflawni unrhyw weithred, os yw pob un o'r partïon yn cytuno i'r cwtogiad sydd dan sylw;

(b) estyn yr amser a bennir gan neu o dan y Rheoliadau hyn ar gyfer cyflawni unrhyw weithred, hyd yn oed pan fo'r amser a bennwyd wedi dod i ben, os—

(i) na fyddai'n rhesymol disgwyl i'r person dan sylw gydymffurfio, neu fod wedi cydymffurfio, o fewn yr amser hwnnw; neu

(ii) byddai peidio ag estyn yr amser yn arwain at anghyfiawnder sylweddol;

(c) caniatáu defnyddio teleffon, cyswllt fideo, neu unrhyw ddull cyfathrebu arall—

(i) i wneud sylwadau gerbron y tribiwnlys; neu

(ii) at ddibenion cynhadledd rheoli achos neu wrandawriad;

(ch) gwneud yn ofynnol bod unrhyw berson sy'n rhoi tystiolaeth ysgrifenedig yn cynnwys gyda'r dystiolaeth honno ddatganiad llofnodedig bod y person yn credu bod y ffeithiau a ddatgenir yn y dystiolaeth yn wir;

(d) cymryd unrhyw gam arall neu wneud unrhyw benderfyniad arall sydd, ym marn y tribiwnlys, yn angenrheidiol neu'n ddymunol at y diben o reoli'r achos.

(2) Caiff y tribiwnlys arfer ei bwerau o dan y Rheoliadau hyn wrth ymateb i gais am iddo wneud hynny, neu ar gymhelliad ei hunan.

(3) Caiff aelod cymwysedig unigol o'r panel arfer y pwerau o dan y rheoliad hwn ynglŷn ag unrhyw fater sy'n rhagarweiniol i—

- (a) gwrandawriad llafar; neu
- (b) penderfyniad sydd i'w wneud heb wrandawriad llafar.

Hysbysu ynghylch gwrandawriad

28.—(1) Rhaid i'r tribiwnlys hysbysu'r partïon o ddyddiad, amser a lleoliad unrhyw wrandawriad.

(2) Yn ddarostyngedig i baragraff (3), rhaid rhoi hysbysiad o'r gwrandawriad ddim llai nag 21 diwrnod cyn y dyddiad penodedig.

(3) Mewn amgylchiadau eithriadol, caiff y tribiwnlys, heb gytundeb y partïon, roi llai nag 21 diwrnod o rybudd o ddyddiad, amser a lleoliad y gwrandawriad; ond rhaid rhoi hysbysiad o'r fath cyn gynted ag y bo'n ymarferol cyn y dyddiad penodedig, a rhaid i'r hysbysiad ddatgan beth yw'r amgylchiadau eithriadol.

(4) Caiff aelod cymwysedig unigol o'r panel arfer y pŵer ym mharagraff (3).

Gohirio gwrandawriad

29.—(1) Yn ddarostyngedig i baragraff (3), caiff y tribiwnlys ohirio gwrandawriad llafar.

(2) Rhaid i'r tribiwnlys roi rhybudd rhesymol i'r partïon o'r amser a'r dyddiad pan gynhelir gwrandawriad gohiriedig.

(3) Os gofynnwyd am ohiriad gan un o'r partïon, rhaid i'r tribiwnlys beidio â gohirio'r gwrandawriad onid yw o'r farn y byddai'n rhesymol gwneud hynny, o ystyried—

- (a) sail y cais am ohirio;
- (b) yr adeg y gwneir y cais am ohirio; ac
- (c) cyfleustra'r partïon.

(4) Caiff aelod cymwysedig unigol o'r panel arfer swyddogaethau'r tribiwnlys o dan y rheoliad hwn.

Y gwrandawriad

30.—(1) Mewn gwrandawriad—

- (a) rhaid i'r tribiwnlys (yn ddarostyngedig i'r Rheoliadau hyn) benderfynu ar weithdrefn y gwrandawriad a'r modd y'i cynhelir;
- (b) caiff unrhyw berson sy'n ymddangos gerbron y tribiwnlys wneud hynny naill ai'n bersonol neu drwy gynrychiolydd;
- (c) mae hawl gan y partïon—
 - (i) i roi tystiolaeth berthnasol;
 - (ii) i alw tystion;
 - (iii) i holi unrhyw dyst; a
 - (iv) i annerch y tribiwnlys ynglŷn â'r dystiolaeth a'r gyfraith ac yn gyffredinol ar bwnc y cais; a
- (ch) caiff y tribiwnlys gymryd tystiolaeth o unrhyw faith neu unrhyw farn sy'n ymddangos i'r tribiwnlys yn berthnasol, hyd yn oed os na fyddai'r dystiolaeth neu'r farn honno'n dderbyniadwy mewn achos gerbron llys barn, ac ni chaiff y tribiwnlys wrthod cymryd unrhyw dystiolaeth neu farn a gyflwynir mewn da bryd os yw'n dderbyniadwy o dan

y gyfraith ac yn berthnasol ac angenrheidiol, ac os nad yw wedi ei chael mewn ffordd amhriodol.

(2) Mewn gwrandawriad, os bodlonir tribiwnlys ei bod yn gyfiawn a rhesymol gwneud hynny, caiff y tribiwnlys ganiatáu i barti ddibynnu ar resymau nas datganwyd o'r blaen ac ar dystiolaeth nad oedd ar gael o'r blaen neu na roddwyd gerbron o'r blaen.

(3) Caiff y tribiwnlys ohirio gwrandawriad, ond os gwneir hynny ar gais un o'r partïon, rhaid i'r tribiwnlys fod o'r farn ei bod yn rhesymol gwneud hynny o ystyried—

- (a) sail y cais am ohirio;
- (b) yr adeg y gwneir y cais am ohirio; ac
- (c) cyfleustra'r partïon.

Gwrandawriad cyhoeddus neu breifat

31.—(1) Rhaid i wrandawriad fod yn gyhoeddus ac eithrio pan fodlonir y tribiwnlys, yn amgylchiadau'r achos ac yn ddarostyngedig i'r prif amcan a ddisgrifir yn rheoliad 3, y dylid cynnal y gwrandawriad yn breifat.

(2) Caiff y tribiwnlys benderfynu o dan baragraff (1)—

- (a) bod rhaid cynnal rhan yn unig o'r gwrandawriad yn breifat; neu
- (b) bod rhaid peidio â chyhoeddi unrhyw un o'r materion canlynol—
 - (i) gwybodaeth am yr achos sydd gerbron y tribiwnlys;
 - (ii) enwau a manylion adnabod personau sy'n ymwneud â'r achos; neu
 - (iii) tystiolaeth benodedig a roddir yn yr achos.

Personau sydd â hawl i fod yn bresennol mewn gwrandawriad a gynhelir yn breifat

32.—(1) Yn ddarostyngedig i baragraffau (2) a (3) mae gan y personau canlynol hawl i fod yn bresennol mewn gwrandawriad a gynhelir yn breifat ac i fod yn bresennol yn ystod trafodaethau'r tribiwnlys ynglŷn â phenderfynu'r cais—

- (a) llywydd neu gadeirydd neu aelod arall o'r panel, nad yw'n rhan o'r tribiwnlys at ddiben y gwrandawriad;
- (b) aelod o'r Cyngor Cyfiawnder Gweinyddol a Thribiwnlysoedd sy'n gweithredu yn rhinwedd y swydd honno;
- (c) staff y tribiwnlys;
- (ch) unrhyw berson arall a ganiateir gan y tribiwnlys, gyda chydysyniad y partïon.

(2) Ni chaiff yr un o'r personau a bennir ym mharagraff (1) gymryd unrhyw ran yn y gwrandawriad nac yn y cyfryw drafodaethau.

(3) Caiff y tribiwnlys ganiatáu i bersonau fod yn bresennol mewn gwrandawriad a gynhelir yn breifat ar ba bynnag delerau ac amodau a ystyrir yn briodol gan y tribiwnlys.

Methiant parti i ymddangos mewn gwrandawriad

33. Os yw parti yn methu ag ymddangos mewn gwrandawriad, caiff y tribiwnlys fynd ymlaen â'r gwrandawriad—

- (a) os yw'r tribiwnlys wedi ei fodloni bod y parti hwnnw wedi ei hysbysu o'r gwrandawriad yn unol â'r Rheoliadau hyn; a
- (b) nad yw'r tribiwnlys wedi ei fodloni bod rheswm da pam y methodd ymddangos.

Penderfyniadau tribiwnlys wrth ddyfarnu ynghylch ceisiadau

34.—(1) Mae'r rheoliad hwn yn gymwys i benderfyniad sy'n dyfarnu ynghylch cais.

(2) Os cynhaliwyd gwrandawriad, ceir cyhoeddi'r penderfyniad ar lafar ar ddiwedd y gwrandawriad.

(3) Rhaid i'r tribiwnlys, cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol ar ôl gwneud penderfyniad sy'n dyfarnu'n derfynol ynglŷn â chais, ddarparu i bob un o'r partïon hysbysiad sy'n datgan penderfyniad y tribiwnlys (“dogfen penderfyniad”).

(4) Rhaid i'r ddogfen penderfyniad—

(a) bod wedi ei llofnodi a'i dyddio gan berson priodol;

(b) nodi—

(i) y penderfyniad a wnaed gan y tribiwnlys;

(ii) y rhesymau pam y cyrhaeddwyd y penderfyniad hwnnw;

(iii) dyddiad y penderfyniad;

(iv) unrhyw gamau y mae'n rhaid i unrhyw barti yn yr achos eu cymryd, ac erbyn pa ddyddiad y mae'n rhaid cymryd y camau hynny; ac

(c) rhoi esboniad o hawl parti i apelio yn erbyn y penderfyniad.

(5) Caiff person priodol, drwy gyfrwng tystysgrif wedi ei llofnodi a'i dyddio gan y person priodol, gywiro unrhyw wallau clerigol mewn dogfen penderfyniad neu unrhyw wallau neu amwyseddau sy'n digwydd ynddi oherwydd llithriad neu hepgoriad damweiniol.

(6) Rhaid anfon copi at bob un o'r partïon, o unrhyw gywiriad a ardstir o dan baragraff (5).

(7) Yn y rheoliad hwn ystyr “person priodol” (“*appropriate person*”) yw—

(a) Cadeirydd y tribiwnlys; neu

(b) yn absenoldeb neu analluogrwydd Cadeirydd y tribiwnlys, aelod arall o'r tribiwnlys.

Penderfynu ynghylch costau

35.—(1) Rhaid i'r tribiwnlys beidio â gwneud penderfyniad o dan baragraff 12 o Atodlen 13 i Ddeddf 2004 mewn perthynas â pharti heb yn gyntaf roi cyfle i'r parti hwnnw gyflwyno sylwadau i'r tribiwnlys.

(2) Pan benderfynir cais gan aelod cymwysedig sengl o'r panel, caiff yr aelod hwnnw wneud penderfyniad ynghylch costau, mewn perthynas â pharti i'r achos ynghylch y cais hwnnw.

Tynnu cais yn ôl

36.—(1) Yn ddarostyngedig i baragraff (3), caiff ceisydd (“y parti sy'n tynnu'n ôl”) (“the withdrawing party”) dynnu'n ôl y cyfan neu ran o'r cais a wnaed gan y ceisydd hwnnw, yn unol â pharagraff (2)—

(a) ar unrhyw adeg cyn i'r tribiwnlys ddechrau ystyried y dystiolaeth ynglŷn â'r cais (pa un ai mewn gwrandawriad llafar ai peidio); a

(b) ar unrhyw adeg wedi i'r tribiwnlys ddechrau ystyried y dystiolaeth ynglŷn â'r cais (pa un ai mewn gwrandawriad llafar ai peidio), ar yr amod—

(i) y bodlonir y tribiwnlys fod y partïon eraill yn cydsynio â thynnu'r cais yn ôl; a

(ii) bod y tribiwnlys yn cydsynio â thynnu'r cais yn ôl.

(2) Rhaid i'r parti sy'n tynnu'n ôl hysbysu ei fod yn tynnu'r cais yn ôl drwy gyflwyno i'r tribiwnlys hysbysiad wedi ei llofnodi a'i ddyddio, sy'n—

- (a) rhoi manylion digonol i alluogi adnabod y cais neu'r rhan o'r cais a dynnir yn ôl;
 - (b) datgan a oes unrhyw ran o'r cais yn weddill ac eto i'w benderfynu, ac os felly, pa ran; ac
 - (c) cadarnhau bod copi o'r hysbysiad bod y cais wedi ei dynnu'n ôl wedi ei gyflenwi i bob un o'r partïon eraill, a'i fod yn nodi'r dyddiad y gwnaed hynny.
- (3) Os bydd unrhyw un o'r amgylchiadau ym mharagraff (4) yn bodoli, ni fydd tynnu'r cais yn ôl yn cael effaith hyd nes cyflawnir un o'r ffyrdd o weithredu ym mharagraff (6).
- (4) Yr amgylchiadau a grybwyllir ym mharagraff (3) yw—
- (a) bod y tribiwnlys wedi gwahodd y partïon yn yr achos—
 - (i) i gyflwyno sylwadau i'r tribiwnlys ynglŷn ag a ddylid gwneud ad-daliad i unrhyw barti ar ffurf digollediad, iawndal, costau neu ad-daliad ffioedd; a
 - (ii) i ymateb i unrhyw sylwadau a gafwyd gan y tribiwnlys o dan baragraff (i);
 ac ar ôl ystyried unrhyw sylwadau a wnaed i'r tribiwnlys gan unrhyw barti o dan yr is-baragraff hwn, bod y tribiwnlys wedi gwneud pa bynnag orchymyn, o ran talu digollediad, iawndal, costau neu ad-daliad ffioedd, y dylid ei wneud, ym marn resymol y tribiwnlys, ar ôl ystyried holl amgylchiadau'r achos;
 - (b) bod gorchymyn interim er budd un o'r partïon wedi ei wneud; neu
 - (c) bod parti wedi rhoi ymrwymiad i'r tribiwnlys.
- (5) Wrth wahodd sylwadau gan y partïon o dan is-baragraff (4)(a), caiff y tribiwnlys roi cyfarwyddyd i'r partïon ynglŷn â'r amser a ganiateir ar gyfer darparu sylwadau o'r fath.
- (6) Y ffyrdd o weithredu a grybwyllir ym mharagraff (3) yw—
- (a) bod y parti sy'n tynnu'n ôl wedi anfon at y tribiwnlys ddatganiad ysgrifenedig, a lofnodwyd gan bob un o'r partïon eraill, sy'n pennu'r modd yr ymdrinnir ag unrhyw orchymyn a wnaed o dan baragraff (4)(a), unrhyw orchymyn interim a wnaed o dan baragraff (4)(b) neu unrhyw ymrwymiad a roddwyd o dan baragraff (4)(c), sy'n gymwys i'r achos; neu
 - (b) bod y parti sy'n tynnu'n ôl wedi rhoi hysbysiad o'r bwriad i dynnu'n ôl i bob un o'r partïon, ac—
 - (i) bod y parti sy'n tynnu'n ôl wedi gofyn i'r tribiwnlys roi cyfarwyddiadau ynghylch o dan ba amodau y ceir tynnu'r cais yn ôl; a
 - (ii) bod y tribiwnlys wedi rhoi cyfarwyddiadau o'r fath.
- (7) Wrth roi cyfarwyddiadau o dan baragraff (6)(b)(ii) caiff y tribiwnlys osod pa bynnag amodau a ystyria'n briodol.
- (8) Caiff aelod cymwysedig unigol o'r panel wneud gorchymyn o dan baragraff (4)(b), neu roi cyfarwyddiadau o dan baragraff (5) neu (6)(b)(ii).

Gorfodi

37. Ceir gorfodi unrhyw benderfyniad gan y tribiwnlys, gyda chaniatâd y llys sirol, yn yr un modd ag y gorfodir gorchmynion gan lys o'r fath.

Caniatâd i apelio

38.—(1) Yn y rheoliad hwn, ystyr “apelio” (“*to appeal*”) yw gwneud apêl yn erbyn penderfyniad gan y tribiwnlys i'r Uwch Dribiwnlys (Siambr Tiroedd), ac mae ystyr cyfatebol i “apelydd” (“*appellant*”).

- (2) Pan fo parti'n gwneud cais i'r tribiwnlys am ganiatâd i apelio, caiff wneud y cais—
 - (a) ar lafar yn y gwrandawriad lle cyhoeddir y penderfyniad gan y tribiwnlys; neu

- (b) yn ddiweddarach i swyddfa'r tribiwnlys, mewn ysgrifen.
- (3) Rhaid gwneud cais am ganiatâd i apelio o fewn y cyfnod o 21 diwrnod sy'n cychwyn gyda'r dyddiad a bennir yn yr hysbysiad o'r penderfyniad fel y dyddiad y rhoddwyd y penderfyniad.
- (4) Pan wneir y cais am ganiatâd i apelio mewn ysgrifen, rhaid i'r cais am ganiatâd gael ei lofnodi gan yr apelydd neu gynrychiolydd yr apelydd a rhaid iddo—
- (a) nodi enw a chyfeiriad yr apelydd ac enw a chyfeiriad unrhyw gynrychiolydd yr apelydd;
 - (b) nodi pa benderfyniad a pha dribiwnlys y mae'r cais am ganiatâd i apelio yn cyfeirio atynt; ac
 - (c) datgan ar ba seiliau y mae'r apelydd yn bwriadu dibynnu yn yr apêl.
- (5) Rhaid i'r tribiwnlys, o fewn y cyfnod o 14 diwrnod sy'n cychwyn gyda'r diwrnod y mae'r tribiwnlys yn cael y cais am ganiatâd i apelio—
- (a) anfon copi o'r cais am ganiatâd i apelio at y parti arall i'r cais sy'n destun y cais am ganiatâd i apelio; a
 - (b) os yw'r apelydd yn tynnu'n ôl y cais am ganiatâd i apelio, rhoi gwybod i'r parti arall fod y cais am ganiatâd i apelio wedi ei dynnu'n ôl.
- (6) Cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol ar ôl gwneud penderfyniad ynghylch cais am ganiatâd i apelio, rhaid i'r tribiwnlys anfon hysbysiad sy'n cynnwys rhesymau dros y penderfyniad, at yr apelydd ac at y partïon eraill i'r cais sy'n destun y'r apêl
- (7) Rhaid trin penderfyniad neu orchymyn interim gan dribiwnlys o dan reoliad 12(3) fel penderfyniad y tribiwnlys at ddibenion y rheoliad hwn.
- (8) Rhaid i benderfyniad o dan baragraff (6) gynnwys datganiad o unrhyw ddarpariaeth statudol, rheol neu ganllawiau perthnasol, mewn perthynas ag unrhyw gais pellach i'r Uwch Dribiwnlys (Siambr Tiroedd) am ganiatâd i apelio, ac o'r amser a'r lle ar gyfer gwneud y cais pellach am ganiatâd neu ar gyfer rhoi hysbysiad o apêl.

Cymorth i gyfranogwyr

39.—(1) Yn y rheoliad hwn, ystyr “cyfranogwr” (“*participant*”) yw unrhyw geisydd neu barti neu dyst neu berson arall sy'n cymryd rhan mewn achos sy'n ymwneud â chais, neu y cyfeirir ato orchymyn gan y tribiwnlys.

(2) Os yw cyfranogwr yn rhoi gwybod i'r tribiwnlys na all y cyfranogwr ddarllen, siarad na deall yr iaith Gymraeg na'r iaith Saesneg, rhaid i'r tribiwnlys wneud trefniadau i ddarparu i'r cyfranogwr, yn ddi-dâl, y cyfieithiadau a'r cymorth gan gyfieithydd ar y pryd, sy'n angenrheidiol i alluogi'r cyfranogwr i gymryd rhan effeithiol yn yr achos.

(3) Os yw cyfranogwr yn rhoi gwybod i'r tribiwnlys na all y cyfranogwr ddarllen Cymraeg na Saesneg oherwydd ei fod yn ddall neu'n rhannol ddall, dros dro neu'n barhaol, rhaid i'r tribiwnlys wneud trefniadau i ddarparu'r cymorth angenrheidiol i'r cyfranogwr hwnnw yn ddi-dâl, (caiff hyn gynnwys darparu dogfennau mewn Braille neu brint bras, neu ddarllenwr dogfennau, ond nid yw'n gyfyngedig i hynny) i alluogi'r cyfranogwr i gymryd rhan effeithiol yn yr achos.

(4) Os yw cyfranogwr yn rhoi gwybod i'r tribiwnlys y gall y cyfranogwr siarad Cymraeg neu Saesneg, ond na all ddarllen nac ysgrifennu Cymraeg na Saesneg, rhaid i'r tribiwnlys ddarparu i'r cyfranogwr wasanaeth person ar gyfer darllen ac esbonio natur a chynnwys unrhyw ddogfennau, ac ysgrifennu unrhyw ddogfennau ar ran y cyfranogwr, fel y bo'n ofynnol yn rhesymol gan y cyfranogwr, er mwyn ei alluogi i gymryd rhan effeithiol yn yr achos.

(5) Nid yw'r gofyniad bod y tribiwnlys yn darparu i gyfranogwr wasanaeth person ar gyfer darllen, ysgrifennu neu esbonio natur a chynnwys dogfennau o dan baragraff (4) yn cynnwys gofyniad bod y tribiwnlys yn rhoi unrhyw gyngor cyfreithiol, ond mae'n cynnwys gofyniad i esbonio'r camau gweithdrefnol yn yr achos.

(6) Os yw cyfranogwr yn analluog i glywed na siarad, rhaid i'r tribiwnlys wneud trefniadau i ddarparu i'r cyfranogwr hwnnw, yn ddi-dâl, wasanaeth dehonglydd iaith arwyddion, gwefuslefarlydd neu balanteipydd, i alluogi'r cyfranogwr i gymryd rhan effeithiol yn yr achos.

(7) Mae gan gyfranogwr hawl i gael cymorth o dan y rheoliad hwn pa un a gynrychiolir y cyfranogwr gan rywun arall ai peidio.

(8) Rhaid i gyfranogwr y mae arno angen cymorth o dan y rheoliad hwn ond sydd heb ei dderbyn, hysbysu'r tribiwnlys o'r angen hwnnw am gymorth cyn gynted ag y bo modd.

(9) Nid yw'r rheoliad hwn yn cyfyngu mewn unrhyw fodd ar brif amcan tribiwnlys fel y'i disgrifir yn rheoliad 3.

Gofynion ynghylch darparu hysbysiadau a dogfennau

40.—(1) Ystyrir bod unrhyw ddogfen neu hysbysiad y mae'r Rheoliadau hyn yn awdurdodi neu'n gwneud yn ofynnol ei darparu neu'i ddarparu i unrhyw berson, corff neu awdurdod, wedi ei darparu neu'i ddarparu'n briodol i'r person, corff neu awdurdod hwnnw—

- (a) os anfonir y ddogfen neu hysbysiad i gyfeiriad priodol y person, corff neu awdurdod hwnnw drwy'r post dosbarth cyntaf, neu drwy ddanfoniad arbennig, neu drwy ddanfoniad cofnodedig;
 - (b) os danfonir y ddogfen neu hysbysiad drwy unrhyw ddull arall i gyfeiriad priodol y person, corff neu awdurdod hwnnw;
 - (c) os, gyda chydsyniad ysgrifenedig y person, corff neu awdurdod, anfonir y ddogfen neu hysbysiad at y person, corff neu awdurdod—
 - (i) drwy ffacs, e-bost neu gyfathrebiad electronig arall sy'n cynhyrchu testun y gellir ei gael mewn ffurf ddarllenadwy; neu
 - (ii) drwy wasanaeth danfon dogfennau preifat.
- (2) Y cyfeiriad priodol at ddibenion paragraff (1) yw—
- (a) yn achos y tribiwnlys, cyfeiriad swyddfa'r tribiwnlys;
 - (b) yn achos cwmni corfforedig neu gorff arall a gofrestrwyd yn y Deyrnas Unedig, cyfeiriad y swyddfa gofrestredig neu brif swyddfa'r cwmni neu'r corff;
 - (c) yn achos unrhyw berson, corff neu awdurdod arall, ei gyfeiriad arferol neu ei gyfeiriad olaf sy'n hysbys.
- (3) Mae'r paragraff hwn yn gymwys—
- (a) yn achos derbynnnydd arfaethedig dogfen neu hysbysiad—
 - (i) pan na ellir dod o hyd iddo ar ôl gwneud pob ymholiad dyfal;
 - (ii) os fu farw ac nad oes ganddo gynrychiolydd personol; neu
 - (iii) os yw y tu allan i'r Deyrnas Unedig; neu
 - (b) os, am unrhyw reswm arall, na ellir yn rhwydd ddarparu hysbysiad neu ddogfen arall yn unol â'r Rheoliadau hyn.
- (4) Pan fo paragraff (3) yn gymwys, caiff y tribiwnlys —
- (a) hepgor darparu'r hysbysiad neu'r ddogfen arall; neu
 - (b) rhoi cyfarwyddiadau ar gyfer dull amgen o gyflwyno, ym mha ffurf neu ddull bynnag arall (drwy hysbysebu mewn papur newydd neu fel arall) a ystyrir yn briodol gan y tribiwnlys.
- (5) Pan yw'n ofynnol, o dan Ddeddf 2004, Deddf 1985, Deddf 1983 neu'r Rheoliadau hyn, bod parti'n darparu tystiolaeth ei fod wedi cyflenwi dogfen i unrhyw berson, caiff y parti fodloni'r gofyniad hwnnw drwy ddarparu tystysgrif, wedi ei llofnodi gan y parti, yn cadarnhau bod y ddogfen wedi ei chyflwyno yn unol â gofynion y rheoliad hwn.

Amser

41.—(1) Pan fo'r amser a bennir yn y Rheoliadau hyn ar gyfer cyflawni unrhyw weithred yn dod i ben ar ddydd Sadwrn, neu ddydd Sul neu ar ŵyl gyhoeddus, ystyrir ei fod yn dod i ben ar y diwrnod dilynol nesaf nad yw'n ddydd Sadwrn, neu'n ddydd Sul neu'n ŵyl gyhoeddus.

(2) Ystyr gŵyl gyhoeddus yw Dydd Nadolig, Dydd Gwener y Groglith neu ddiwrnod sy'n ŵyl banc o dan Ddeddf Bancio a Thrafodion Ariannol 1971(7).

Ceisiadau gwacsaw a blinderus etc.

42.—(1) Yn ddarostyngedig i baragraff (2), os yw'n ymddangos i'r tribiwnlys fod cais yn—

- (a) wacsaw;
- (b) blinderus; neu
- (c) yn camddefnyddio proses y tribiwnlys,

caiff y tribiwnlys wrthod y cais yn gyfan gwbl neu'n rhannol.

(2) Cyn gwrthod cais o dan baragraff (1), rhaid i'r tribiwnlys hysbysu'r ceisydd o'i fwriad i wneud hynny, yn unol â pharagraff (3).

(3) Rhaid i unrhyw hysbysiad o dan baragraff (2) ddatgan—

- (a) bod y tribiwnlys â'i fryd ar wrthod y cais;
- (b) ar ba sail y rhoddodd ei fryd ar wrthod y cais;
- (c) bod hawl gan y ceisydd i gael ei glywed gan y tribiwnlys ar y cwestiwn pa un a ddylid gwrthod y cais; ac
- (ch) y dyddiad olaf pan gaiff y ceisydd ofyn am gael ei glywed gan y tribiwnlys, sef dyddiad nad yw'n llai na 14 diwrnod ar ôl y dyddiad yr anfonwyd yr hysbysiad.

(4) Ni cheir gwrthod cais o dan baragraff (1) ac eithrio—

- (a) pan nad yw'r ceisydd wedi gofyn i'r tribiwnlys, cyn y dyddiad a grybwyllir ym mharagraff (3)(c), am gael ei glywed gan y tribiwnlys; neu
- (b) pan fo'r ceisydd wedi gofyn am gael ei glywed gan y tribiwnlys a'r tribiwnlys wedi clywed y ceisydd a'r ymatebydd, neu'r cyfryw rai ohonynt a oedd bresennol yn y gwrandawriad, ar y cwestiwn pa un a ddylid gwrthod y cais.

Afreoleidd-dra

43. Nid fydd unrhyw afreoleidd-dra sy'n deillio o fethiant gan barti i gydymffurfio ag unrhyw ddarpariaeth yn y Rheoliadau hyn, neu fethiant i gydymffurfio ag unrhyw gyfarwyddyd gan y tribiwnlys cyn bo'r tribiwnlys wedi penderfynu'r cais, ohono'i hunan yn gwneud yr achos yn ddi-rym.

Llofnodi dogfennau

44. Pan fo'r Rheoliadau hyn yn ei gwneud yn ofynnol bod dogfen yn cael ei llofnodi, bodlonir y gofyniad hwnnw os yw—

- (a) y llofnod naill ai wedi ei ysgrifennu neu wedi ei gynhyrchu gan gyfrifiadur neu ddull mecanyddol arall; a
- (b) enw'r llofnodwr yn ymddangos o dan y llofnod mewn modd sy'n galluogi adnabod y llofnodwr.

RHAN 3

FFIOEDD TRIBIWNLISOEDD EIDDO PRESWYL

Ffioedd am geisiadau a wneir o dan Ddeddf 2004

45.—(1) Yn ddarostyngedig i reoliad 49(2), mae ffi o £150 yn daladwy am gais i dribiwnlys o dan ddarpariaethau canlynol Deddf 2004—

- (i) adran 22(9) (gwrthod cymeradwyo defnydd o fangre sy'n destun gorchymyn gwahardd);
- (ii) adran 62(7) (trwyddedu tai amlfeddiannaeth: gwrthod caniatáu hysbysiad esemptio dros dro);
- (iii) adran 86(7) (trwyddedu detholus: gwrthod caniatáu hysbysiad esemptio dros dro);
- (iv) adran 126(4) (effaith gorchmynion rheoli: dodrefn);
- (v) adran 138 (digollediad sy'n daladwy i drydydd partiön);
- (vi) paragraff 10 o Atodlen 1 (hysbysiad gwella);
- (vii) paragraff 13 o Atodlen 1 (penderfyniad ATLL i amrywio, neu wrthod dirymu neu amrywio, gorchymyn gwella);
- (viii) paragraff 7 o Atodlen 2 (gorchymyn gwahardd);
- (ix) paragraff 9 o Atodlen 2 (penderfyniad ATLL i amrywio, neu wrthod dirymu neu amrywio, gorchymyn gwahardd);
- (x) paragraff 11 o Atodlen 3 (hysbysiad gwella: galwad am ad-dalu treuliau);
- (xi) paragraff 31 o Atodlen 5 (rhoi neu wrthod trwydded);
- (xii) paragraff 32 o Atodlen 5 (trwyddedu tai amlfeddiannaeth: penderfyniad i amrywio neu ddirymu, neu wrthod amrywio neu ddirymu, trwydded);
- (xiii) paragraff 28 o Atodlen 6 (penderfyniad ATLL i amrywio neu ddirymu, neu wrthod amrywio neu ddirymu, gorchymyn rheoli);
- (xiv) paragraff 32 o Atodlen 6 (gorchymyn rheoli: digolledu trydydd parti);
- (xv) paragraff 26(1)(a) a (b) o Atodlen 7 (GRhAG terfynol);
- (xvi) paragraff 30 o Atodlen 7 (penderfyniad ATLL i amrywio neu ddirymu, neu wrthod amrywio neu ddirymu, GRhAG interim neu derfynol);
- (xvii) paragraff 34(2) o Atodlen 7 (GRhAG: digolledu trydydd parti).

(2) Yn ddarostyngedig i baragraff (3) a rheoliad 49(2), mae ffi o £150 yn daladwy am gais i dribiwnlys o dan baragraff 24 o Atodlen 6 i Ddeddf 2004 (gorchymyn rheoli interim a therfynol).

(3) Nid oes ffi yn daladwy pan wneir cais o dan is-baragraff (1)(b) o baragraff 24 o Atodlen 6 i Ddeddf 2004 ar y seiliau a bennir yn is-baragraff (3) o'r paragraff hwnnw.

Ffioedd am geisiadau a wneir o dan Ddeddf 1985

46. Yn ddarostyngedig i reoliad 49(2), mae ffi o £150 yn daladwy am gais i dribiwnlys o dan ddarpariaethau canlynol Deddf 1985—

- (a) adran 269(1) (gorchmynion dymchwel);
- (b) adran 318(1) (pŵer tribiwnlys i awdurdodi cyflawni gwaith ar fangre anaddas neu waith gwella).

Ffioedd am geisiadau a wneir o dan Ddeddf 1983

47.—(1) Yn ddarostyngedig i baragraff (5) a rheoliad 49(2), mae ffi o £150 yn daladwy am gais i dribiwnlys o dan baragraff 28(1)(h) o Bennod 2 o Ran 1 o Atodlen 1 i Ddeddf 1983 (cymdeithas preswylwyr gymwys i gael ei chydnabod gan berchennog safle a ddiogelir).

(2) Yn ddarostyngedig i baragraff (5) a rheoliad 49(2), mae ffi yn daladwy am gais i dribiwnlys o dan ddarpariaethau canlynol Deddf 1983—

- (a) adran 2(2) (telerau ynglŷn â materion a grybwyllir yn Rhan 2 o Atodlen 1 i Ddeddf 1983 yn oblygedig mewn cytundeb);
 - (b) adran 2(3) (amrywio neu ddileu telerau datganedig mewn cytundeb);
 - (c) adran 4 (penderfynu unrhyw gwestiwn sy'n codi o dan Ddeddf 1983 neu unrhyw gytundeb y mae Deddf 1983 yn gymwys iddo);
 - (ch) paragraffau 4, 5 neu 5A(2) o Bennod 2 o Ran 1 o Atodlen 1 (terfynu gan y perchennog);
 - (d) paragraff 10(1) o Bennod 2 o Ran 1 o Atodlen 1 (adleoli cartref symudol).
- (3) Y ffi sy'n daladwy am bob cais y cyfeirir ato ym mharagraff (2) yw—
- (a) pan fo'r cais yn cynnwys un cyfeiriad, £150;
 - (b) pan fo'r cais yn cynnwys dau gyfeiriad, £200;
 - (c) pan fo'r cais yn cynnwys tri neu bedwar cyfeiriad, £400;
 - (ch) pan fo'r cais yn cynnwys pum cyfeiriad neu ragor, £500.
- (4) At ddibenion paragraff (3), y nifer o gyfeiriadau sy'n gynnwysedig mewn cais yw—
- (a) yn achos cais a wneir mewn perthynas ag un llain neu gartref symudol, y nifer o ddarpariaethau o Ddeddf 1983 y mae'r cais hwnnw'n ymwneud â hwy; a
 - (b) yn achos cais a wneir mewn perthynas â mwy nag un llain neu gartref symudol, y nifer o leiniau neu gartrefi symudol y mae'r cais yn ymwneud â hwy.

(5) Nid oes ffi yn daladwy i dribiwnlys mewn perthynas â chais a wnaed o dan Ddeddf 1983 ac sydd wedi ei drosglwyddo o lys i dribiwnlys.

Talu ffioedd

48. Rhaid anfon unrhyw ffi sy'n daladwy o dan reoliad 45, 46 neu 47 gyda'r cais, a rhaid ei thalu gyda sicc a wnaed yn daladwy i Weinidogion Cymru, neu gydag archeb bost a lanwyd er budd Gweinidogion Cymru.

Atebolrwydd i dalu ffi a hepgor ffioedd

49.—(1) Y ceisydd sy'n atebol i dalu unrhyw ffi sy'n daladwy o dan reoliad 45, 46 neu 47.

(2) Nid oes ffi yn daladwy o dan reoliad 45, 46 neu 47 os yw'r ceisydd neu bartner y person hwnnw, ar y dyddiad y gwneir y cais, yn cael—

- (a) y naill neu'r llall o'r budd-daliadau canlynol o dan Ran 7 o Ddeddf Cyfraniadau a Budd-daliadau Nawdd Cymdeithasol 1992(8)—
 - (i) cymhorthdal incwm; neu
 - (ii) budd-dal tai;

(8) 1992 p.4. Diwygiwyd Deddf Cyfraniadau a Budd-daliadau Nawdd Cymdeithasol 1992 gan [Ddeddf Credydau Treth 2002](#) (p.21), adran 60 ac Atodlen 6. Gwnaed diwygiadau eraill nad ydynt yn berthnasol i'r Rheoliadau hyn.

- (b) lwfans ceisio gwaith yn seiliedig ar incwm, o fewn ystyr adran 1 o Ddeddf Ceiswyr Gwaith 1995(9);
 - (c) credyd treth gwaith o dan Ran 1 o Ddeddf Credydau Treth 2002(10) y mae paragraff (3) yn gymwys iddo;
 - (ch) credyd gwarant o dan Ddeddf Credyd Pensiynau'r Wladwriaeth 2002(11);
 - (d) lwfans cyflogaeth a chymorth yn seiliedig ar incwm sy'n daladwy o dan Ran 1 o Ddeddf Diwygio Lles 2007(12).
- (3) Mae'r paragraff hwn yn gymwys—
- (a) naill ai—
 - (i) pan fo elfen anabledd neu elfen anabledd difrifol (neu'r ddau)(13) yn y credyd treth gwaith y mae'r person, neu bartner y person, yn ei gael; neu
 - (ii) pan fo'r person neu bartner y person hefyd yn cael credyd treth plant(14); a
 - (b) pan fo'r incwm blynyddol gros a gymerir i ystyriaeth ar gyfer cyfrifo'r credyd treth gwaith yn £16,190 neu lai.
- (4) Yn y rheoliad hwn ac yn rheoliad 50, ystyr “partner” (“*partner*”), mewn perthynas â pherson, yw—
- (a) pan fo'r person yn aelod o gwpl, yr aelod arall o'r cwpl hwnnw; neu
 - (b) pan fo'r person yn briod mewn priodas amlbriod(15) â dau neu ragor o aelodau o aelwyd, unrhyw aelod o'r fath.
- (5) Ym mharagraff (4), ystyr “cwpl” (“*couple*”) yw—
- (a) dyn a menyw sy'n briod â'i gilydd ac yn aelodau o'r un aelwyd;
 - (b) dyn a menyw nad ydynt yn briod â'i gilydd ond sy'n byw gyda'i gilydd fel gŵr a gwraig;
 - (c) dau berson o'r un rhyw sy'n bartneriaid sifil i'w gilydd ac yn aelodau o'r un aelwyd; neu
 - (ch) dau berson o'r un rhyw nad ydynt yn bartneriaid sifil i'w gilydd ond sy'n byw gyda'i gilydd fel pe baent yn bartneriaid sifil,
- ac at ddibenion is-baragraff (ch), rhaid ystyried bod dau berson o'r un rhyw yn byw gyda'i gilydd fel pe baent yn bartneriaid sifil pe byddid yn ystyried, ond dim ond pe byddid yn ystyried, eu bod yn byw gyda'i gilydd fel gŵr a gwraig, pe baent, yn hytrach, yn ddau berson o wahanol ryw.

Ad-dalu ffioedd

50.—(1) Yn ddarostyngedig i baragraff (2), mewn perthynas ag unrhyw gais y mae ffi'n daladwy amdano o dan reoliad 45, 46 neu 47, caiff tribiwnlys ei gwneud yn ofynnol fod unrhyw barti i'r cais yn ad-dalu i unrhyw barti arall hyd at y cyfan neu ran o unrhyw ffi a dalwyd gan y parti arall hwnnw mewn perthynas â'r cais.

(2) Ni chaiff tribiwnlys ei gwneud yn ofynnol fod parti yn gwneud ad-daliad o'r fath os bodlonir y tribiwnlys, ar yr adeg pan fo'r tribiwnlys yn ystyried pa un a fydd yn gwneud hynny ai peidio, fod y parti neu bartner y parti hwnnw'n cael cymorth o unrhyw ddisgrifiad a grybwyllir yn rheoliad 49(2).

(9) 1995 p.18. Diwygiwyd Deddf Ceiswyr Gwaith 1995 gan Ddeddf Diwygio Lles a Phensiynwyr 1999 (p.30), adrannau 59 ac 88 ac Atodlenni 7 a 13.

(10) 2002 p.21.

(11) 2002 p.16.

(12) 2007 p.5.

(13) *Gweler* adran 11(3), (4) a (6) o Ddeddf Credydau Treth 2002.

(14) *Gweler* adran 8 o Ddeddf Credydau Treth 2002.

(15) Ystyr “priodas amlbriod” yw unrhyw briodas lle yn ystod bodolaeth y briodas y mae parti iddi yn briod â mwy nag un person a chynhaliwyd y seremoni briodas o dan gyfraith gwlad oedd yn caniatáu amlbriodas.

Dirymu

51. Dirymir y Rheoliadau canlynol—

- (a) Rheoliadau Tribiwnlys Eiddo Preswyl (Ffioedd) (Cymru) 2006⁽¹⁶⁾; a
- (b) Rheoliadau Gweithdrefn Tribiwnlys Eiddo Preswyl (Cymru) 2006⁽¹⁷⁾.

23 Chwefror 2012

Huw Lewis
Y Gweinidog Tai, Adfywio a Threftadaeth, un o
Weinidogion Cymru

⁽¹⁶⁾ O.S. 2006/1641(Cy.156).
⁽¹⁷⁾ O.S. 2006/1642 (Cy.157).